



## Naturliga ämnen inom hälso- och sjukvården

**V**ilken roll har naturliga ämnen inom vår hälso- och sjukvård? Växter syntetiserar bioaktiva föreningar som har utnyttjats i den traditionella folkmedicinen i tusentals år. Redan för många decennier sedan kunde vi börja använda penicillin som produceras av mögelsvamp. Det finns egna registrerings- och försäljningstillståndsförfaranden för växtbaserade läkemedel.

Naturliga föreningar är fortfarande en rik källa för läkemedelsutveckling. Med moderna forskningsmetoder är det möjligt att finna nya aktiva substanser till exempel i skaldjur och örter. Även de biologiska läkemedlen är en egen grupp av naturliga ämnen eftersom de i de flesta fall produceras i levande celler med hjälp av genteknologi.

Människorna tänker nuförtiden allt mer på sina egna levnadsvanor. De nya medierna har lett till ökad nyfikenhet och medborgarna har blivit allt mer intresserade av egenvård till exempel med kosttillskott och övriga naturliga ämnen. En ny grupp som använder naturliga ämnen är invandrare från länder där man sysslar med traditionell folkmedicin. Hur ska vi bemöta dem?

Det är viktigt att klienterna i samband med besök inom hälso- och sjukvården berättar om vilka naturliga ämnen de använder oberoende av om syftet är medicinering. Vi har lärt oss att många naturliga ämnen – även drycker och mat – kan orsaka allvarliga samverkningar tillsammans med läkemedel. Det gäller dock att komma ihåg att klienten eventuellt upplever att hon eller han har fått mycket hjälp av produkter som innehåller naturliga ämnen.

Hur ska vi då utnyttja digitaliseringen? Hur ska vi försäkra oss om att informationen är korrekt? Kunskaper i informationssökning, ansvarstagande och internationalism bör beaktas redan i samband med arbetslivsorientering och karriärplanering vid universiteten

för att vi ska lära oss att utnyttja informationsflödet på rätt sätt inom vårt område. Interaktion genom ett personligt möte har fortfarande en stor betydelse. All kunskap eller information kan inte förmedlas via en skärm.

Är vi förberedda på detta? Förstår vi tillräckligt mycket om naturliga ämnen inom hälso- och sjukvården? Den farmaceutiska kunskapen om naturliga ämnen har blivit svagare delvis på grund av att undervisningen gällande dessa ämnen har minskats. Det är möjligt att vi håller på att gå tillbaka till ett mer holistiskt tänkesätt. Vi behöver kunskap för att förstå effekterna av naturliga ämnen.

Sloganen ”frigör fångad information” fungerar endast om den omfattar tanken om att informationen är korrekt. Naturliga ämnen som samlas in, tillreds, används eller förstörs på fel sätt är i bästa fall utan effekt och i värsta fall till och med farliga. Vi kan förhålla oss tryggt till användningen av naturliga ämnen inom hälso- och sjukvården, om tillsynen över kosttillskott och läkemedel fungerar och preparaten används på rätt sätt. ●



**Pia Vuorela**  
Professor i farmaceutisk biologi  
Helsingfors universitet